

Mir na znotraj in zunaj

Po toči zvoniti je prepozno: pravi znani slovenski pregovor. Ali ni morda tudi po izbruhu vojne govoriti o miru prepozno in prazno? Ni. Kmet želi, da bi ne bilo toče, če pa je že začela padati, da bi čim prej prenehala in čim manj škode napravila. Tako tudi želi človek in želi narod, da bi vojne ne bilo, da bi vedno trajal mir. To je kajpada ideal pravično in pravilno urejenega stanja med ljudmi in narodi, do čigar popolnega uresničenja človeštvo še ni prišlo. Bella erunt (vojne bodo), je rekel stari latinski pesnik Vergil. In vendar želi sredi vojnega vrvenja vsak človek in hrepeni vsak narod, da bi se vojna čim prej končala ter zopet zasijalo človeštvu zlato sonce miru.

Glasnik te želje, ki je globoko in pristno človeška in krščanska, je papež Pij XII. Lansko poletje, ko je bila usoda človeštva stavljena na kocko ter je vladalo vročično pričakovanje, da bi se nastali spori med narodi poravnali mirnim potom, ne da bi bilo treba zgrabiti za orožje, se je vrhovni poglavar Cerkve na vso moč trudil in delal, da bi krvavi spopad preprečil. Ko se mu to ni posrečilo, vendar še ni izgubil vse nade, marveč je večkrat dvignil svoj svareči in vabeči glas. Izdelal je tudi mirovni načrt ter določil pogoje, pod katerimi bi moglo priti do pomiritve v Evropi na ta način, da bi upravičene zahteve vseh narodov do neodvisne, lastne državnosti ostale neokrnjene.

Usoda papeževga stremljenja po pomirjenju in miru je znana. Vojna gre naprej ter zavzema vedno večji obseg. Papežev glas je ostal glas vpijočega v puščavi. In vendar sveti oče ni izgubil upanja. Njegovo zaupanje je Bog in njegova milost. Ker Bog daje milost tistim, ki ga prosijo, poziva sv. oče kristjane ob vsaki priliki, da molijo za mir. Tako je papež Pij XII. poslal v nedeljo, 13. oktobra, po radiu apostolski blagoslov evharističnemu kongresu v glavnem mestu Argentinijske Buenos Airesu (v Južni Ameriki). Pri tem je imel kratek nagovor, v katerem je rekel: »Prosim vse argentinsko ljudstvo: molite, da bi Kri-

stus spet poslal na svet mir in z njim ukrotil človeške strasti ter pregnal boj, ki seje smrt na kopnem, na morju in v zraku, jemlje ljudem kruh ter jim povzroča krvave solze. Edino naše upanje je v Kristusu Odrašeniku sveta, ki vlada nad človeškimi srci in nam edini lahko vrne mir.«

Istega dne kot sv. oče je imel tudi predsednik Zedinjenih držav Roosevelt govor, ki ga je prenašal radio. Roosevelt je bil glavni pomočnik papeža pri njegovem velikem stremljenju za rešitev miru v Evropi. Dobro znana in priznana so njegova prizadevanja za rešitev miru pred izbruhom vojne in za pomirjenje po njenem izbruhu. V nedeljo pa je Roosevelt o vojni in miru takole govoril: »Mi imamo samo en cilj in eno željo, da namreč v miru opravljamo svoj posel. Uporabiti hočem vse svoje sile, da se ohrani mir v Ameriki in da se obnovi v ostalem svetu, kakor je bil moj trud tudi že dosedaj. Za ohranitev miru delam, za ohranitev miru tudi molim. Toda potrebno je, da se za ohranitev miru tudi nadalje oborožujemo, da izpopolnimo naše vojno brodoge in naše letalske sile. Tako bomo mogli braniti naše obale proti vsakemu neprijatelju. Anglija, ki predstavlja danes edino državo v Evropi, katera se bori za tisto svobodo, ki je tudi naše delo, bo še v bodoče dobila vso pomoč iz Amerike, kar pa seveda še ne pomeni, da mi stopamo v vojno. Če pomagamo Angliji, branimo tudi svoje ideale. Da, Amerika se pripravlja na vojno, ker je to najboljša pot, ki vodi k miru. Na nas Amerikance ne bo vplivala nobena sila, nobeno zastraševanje, nobene grožnje. Anglija je moč zato pokazala, da se hoče junaško braniti in bo ta junaška obramba bodočim rodovom služila kot zgled ljubezni do demokratične svobode. Živela demokracija.«

Istega dne, 13. oktobra, je tudi imel predsednik jugoslovanske vlade Dragiša Cvetković govor, in sicer v Skoplju, kjer je bilo krščenih 12 jadralnih letal. Ob tej priliki je tudi govoril minister vojske in mornarice general Milan Nedić, ki je podčrtal odločnost ju-

goslovanskega naroda in njegove vojske, da brani za vsako ceno sleherni ped naše države in našo s tolikimi žrtvami priborjeno svobodo. Ministrski predsednik Dragiša Cvetković je v svojem govoru pohvalil idealizem naše mladine, ki je pripravljena, če bi domovina zahtevala, žrtvovati se do zadnjega diha in varovati naše nebo. Prepričani smo, da bo naša mladina dala tisto, kar so rodovi prejšnje mladine s skupnimi žrtvami dali domovini v časih njenega ustvarjanja. Doprinesti moramo skrajne žrtve ter storiti vse, da bo naša narodna obramba močna, trdna in odločna.

Nato je ministrski predsednik poudaril, da je predpogoj zunanje varnosti države »mir na znotraj«, zadovoljstvo vseh državljanov in vseh krajev. V to svrhu se je napravil sporazum s Hrvati ter se v tej smeri nadaljuje s konsolidacijo države (ureditvijo in utrditvijo notranjih razmer). Danes je največje in najtrdnjše orožje občutek državljanov, da je na svoji lastni zemlji zadovoljen, občutek, da je to njegovo, da mora to varovati in braniti. Vsem drugim vprašanjem, vsem drugim željam bomo lahko zadostili, če imamo to, kar je temeljno, svojo domovino. Samo v skupnosti, samo v skupnem delu in v veliki jugoslovanski domovini je moči zagotoviti boljše blaginje, boljše dni in boljše življenje vsem nam.

Težnja naše države in njene vlade je v vsakem oziru mir. Predsednik vlade je izjavil: »Mir na znotraj, mir na zunaj, to sta temeljni smernici naše politike. Gospodarska povezanost s sosedi v teh težkih časih gospodarskih pretresljajev v Evropi mora biti podlaga v vseh področjih našega narodnega gospodarskega življenja. V tej smeri si do skrajnosti prizadevamo, ker smo prepričani, da nam to narekujejo naši najvišji interesi.« Kompetentni činitelji, ki vodijo usodo naše države, se na vso moč trudijo, da bi se ohranil mir naši državi ter hkrati, da bi se tudi svetu vrnil kmalu mir. To je tudi najiskrenejša želja vseh državljanov. Naj bi ta želja, ki je doslej naši državi bila uresničena, ostala izpolnjena tudi v bodočnosti!

S sodelovanjem ljudstva in oblasti bi se lahko mnogokaj obrnilo na bolje

Kupovanje zemlje

Naši večji kmetje večkrat prodajo kak kos zemlje. Zemlja se prodaja tudi na dražbah itd. Toda kdo jo kupi? Spet tisti, ki ima navadno že dovolj polja, in tisti, ki ima denar, in to so navadno razni trgovci ter bogati meščani, katerim kmetijstvo ni glavni poklic. Zakaj ne bi začeli zemljo kupovati tisti naši reveži, ki nimajo nič svojega, ali le malenkost? Ti reveži nimajo za kaj kupiti, zato bi se moral osnovati sklad — državni ali banovinski, iz katerega bi vsi ti reveži dobili brezobrestno posojilo, katero bi v obrokih v 20 letih vrnili. Naši ljudje so delovni in bi tako odplačevanje vsekakor zmogli, posebno, ker bi imeli do dela veselje radi zavesti, da obdelujejo svojo zemljo. Hišico bi si že postavil, nekaj sam, nekaj pa s pomočjo dobrih ljudi, katerih pri nas tudi ne manjka. Seznan o prodaji zemlje bi morala voditi vsaka občina, a občinski odbor naj bi odločal, katera pridna družina brez imetja bi naj dobila posojilo, da si bo razpoložljivo zemljo lahko kupila.

Sprejemi v službo

Spremeniti bi se moral zakon o sprejemanju v državne in samoupravne službe v tem smislu, da bi se najprej o prisilcu pozvedelo, kako materialno stoji, in šele potem bi se ga sprejelo v službo. Kdor ima od česa živeti, naj se ne sprejme v službo, ampak samo tisti poštenu

in pridni, ki so odvisni le od dela svojih rok. Tudi zasebna podjetja bi se naj pri sprejemanju v službe ravnala po tem vodilu.

Industrija je potrebna tudi na deželi

Vsa industrija, ki se še misli pri nas osnovati, se naj ne naseljuje več v mestih, ampak na deželi, kjer je mnogo siromakov. Tem bi bilo zelo pomagano, nekaj bi zaslužili v tovarni, jedli in stanovali pa bi doma, poleg tega bi pa pri osemurnem delavniku opravljali potrebna dela na koščku zemlje, ki jo morda posedujejo. Poleg tega se naj snuje industrija za predelovanje surovin, ki jih imamo doma. Naravnost greh je, ko ogromne množine našega sadja ob dobrih sadnih letinah gredo v nič! Zakaj ne bi mi proizvajali sadnih sokov in marmelade doma v večjih industrijskih podjetjih, saj bi to lahko ugodno prodali na zunanem trgu! Tako pa silimo s prodajo presnega sadja, ki ga tujina sama predeluje v sadne sokove in marmelado, naš mali človek je pa brez dela.

Tudi lan in konoplja se naj začne sejati, pa ne bo težav z dobavo tekstilnih surovin, poleg tega bomo pa še bolj oblečeni, delavci pa zaposleni. Seveda starih tkalcev ni več, pa imamo zato tovarne, katere so v stanu izdelovati lepše in boljše blago, kot so pa to delali še najboljši stari tkalci.

Polepsajmo naše vasi!

Naše vasi se morajo polepsati, blato in gnojnica z dvorišč odpraviti s pomočjo gnojničnih jam, domove pa s sadnim in drugim drevjem lepo zasaditi. Tako bo Slovenija ne samo v Jugoslaviji, ampak daleč naokoli najlepša dežela, v katero bodo od vseh strani prihajali izletniki, ki bodo pri nas puščali svoj denar, nam pa ne bo treba iti s trebuhom za kruhom. Naše kmečke hiše morajo poleg tega biti čiste, da bodo lahko sprejele vsakega gosta. Srem, Banat in Bačka so ogromne enolične ravnine, brez hribov in zelenih gozdov, s slabo pitno vodo. Od tam bi čez poletje vsak uradnik in obrtnik iz srca rad prišel k nam v naše hladne gozdove s svežim zrakom in dobro pitno in osvežujočo vodo. Zato je treba, da si uredimo našo zeleno Slovenijo, da bo en sam vrt, kot v raj, kar bo tisočkrat bolje, kot da naš narod krvavi po svetu. Vedimo, da je Bled, Rogaska Slatina itd. samo za dobro stoječe bogate ljudi, kamor siromašnejši uradnik ali obrtnik z juga ne more na oddih. Ta bo srečen, če bo mogel bivati v Sloveniji v kakšni kmečki hiši za 20 ali nekaj več dinarjev na dan. Naš štajerski kmet bi bil zadovoljen, če bi od takega obiskovalca za mesečno oskrbo prejel 600 din, saj hrano pridelal doma in bi jo tako še dobro vnovčil. Naše podeželske gostilne bi spet oživele, a naše vino bi se dalo prodati. Če